

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

**nr. 90.165 van 11 oktober 2000
in de zaak A. 81.004/X-8508.**

In zake : de KERKFABRIEK O.L.VROUW TEN HEMEL OPGENOMEN,
die woonplaats kiest bij
Advocaat H. SEBRECHTS,
kantoor houdende te 2018 ANTWERPEN,
Mechelsesteenweg 33

tegen :

het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de
Vlaamse regering,
dat woonplaats kiest bij
Advocaat B. STAELENS,
kantoor houdende te 8000 BRUGGE,
Canadesen Hof,
Bevrijdingslaan 4, bus 1.

D E R A A D V A N S T A T E, X e K A M E R,

Gezien het verzoekschrift dat de KERKFABRIEK
O.L.VROUW TEN HEMEL OPGENOMEN op 6 november 1998 heeft
ingediend om de vernietiging te vorderen van het besluit
van 30 juli 1998 van de Vlaamse minister van Cultuur,
Gezin en Welzijn tot bescherming als monument van het
gebouw gelegen te Zandhoven (Pulderbos), Dorp 33A,
kadastraal bekend sectie B, nr. 470a (deel);

Gelet op het arrest nr. 81.901 van 23 juli
1999 waarbij de schorsing van de tenuitvoerlegging van
het bestreden besluit wordt bevolen;

Gezien het verzoekschrift tot voortzetting
van de verwerende partij;

Gezien de regelmatig gewisselde memories van
antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag opgemaakt door Eerste Auditeur E. HAESBROUCK;

Gelet op de beschikking van 1 december 1999 die de neerlegging ter griffie van het verslag en van het dossier gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan partijen en gezien de regelmatig gewisselde laatste memories;

Gelet op de beschikking van 17 april 2000 waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 17 mei 2000;

Gehoord het verslag van Staatsraad J. LUST;

Gehoord de opmerkingen van Advocaat H. SEBREGHTS, die verschijnt voor de verzoekende partij, en van Advocaat N. DE CLERCQ die, loco Advocaat B. STAELENS verschijnt voor de verwerende partij;

Gehoord het advies van Eerste Auditeur E. HAESBROUCK;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat het derde middel afgeleid is "uit de schending van de artikelen 2 en 3 Wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, van het algemeen motiveeringsbeginsel alsook van het zorgvuldigheidsbeginsel, doordat de bestreden beslissing uitgaat van een verkeerde feitenvinding, geen draagkrachtige motieven bevat en tevens het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, dat een weerlegging van de bezwaren, de specifieke rechtsgronden en de aanduiding

van het algemeen belang moet bevatten, niet integreert";

Overwegende dat verzoekende partij in verband met de miskennen van de formele motiveringsverplichting toelicht dat het advies van de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen niet te harer kennis is gebracht, dat zij aldus niet kan nagaan op welke specifieke gronden de bescherming nu juist is gebaseerd, waarom de bescherming het algemeen belang dient en waarom haar gefundeerde bezwaren niet in aanmerking zijn genomen;

Overwegende dat, voorts, verzoekende partij verschillende zogenaamde "staaltjes van onzorgvuldig bestuur en feitelijke onjuistheid" opsomt; dat zij er op wijst dat de ganse beschermingsprocedure haar oorsprong vindt in een advies van 20 juni 1997 van de cel monumenten en landschappen met betrekking tot een vergunningsaanvraag van verzoekende partij, dat dit advies tot stand kwam zonder dat iemand van de bevoegde dienst ter plaatse was geweest, dat pas drie maanden later, op 2 september 1997, iemand ter plaatse is gekomen, dat tijdens dit bezoek foto's zijn genomen, maar dat verzoekende partij de "bijna-zekerheid" heeft dat alleen oude(re) foto's aan de koninklijke commissie zijn voorgelegd geworden, dat het betrokken pand klaar is voor sloping, dat de feitelijke vermeldingen in het ministerieel besluit incorrect zijn en niet draagkrachtig, dat van Franse kalkzandsteen geen sprake is in het pand, dat het smeedijzer geen bijzondere waarde heeft, dat het eikenhout vermolmd en niet typisch 17de-eeuws is en dat ook de haard geen architectuurhistorische waarde heeft;

Overwegende dat volgens de memorie van wederantwoord de Raad van State in zijn arrest over de vordering tot schorsing terecht heeft vastgesteld dat er geen kalkzandsteen aanwezig is ter hoogte van de deuren raamomlijstingen en geen geprofileerde balk aan de haard te bespeuren valt, dat dit bewijst dat de feitenvinding op volstrekt foutieve wijze is gebeurd, dat het bovendien "vaststaande feitelijke gegevens (zijn) dat de haard is dichtgemetst en een andere ervoor is geplaatst, dat de opkamer en de trap ernaar toe geen enkele historische waarde hebben, dat het pand nooit als kosterswoning heeft dienst gedaan en, meer algemeen, dat het pand geen authentieke historische waarde bezit en zich ten tijde van de klassering niet in een aanvaardbare bouw-fysische toestand bevond", en dat doorheen de beschermingsprocedure steevast naar het pand "Sint-Huybrecht" wordt verwezen terwijl Sint-Huybrecht de benaming is van een ander pand te Pulderbos;

Overwegende dat in de laatste memorie verzoekende partij stelt dat "is komen vast te staan dat verwerende partij zich flagrant vergist heeft wat betreft o.m. de staat van het pand, de gebruikte materialen, de tijdssituering van de architecturale stijl, ja zelfs wat betreft de identiteit van het te beschermen pand zelf", dat verwerende partij zonder enige feitelijke kennis van zaken tot besluitvorming is overgegaan, dat enkel het schorsingsarrest haar tot een grondig onderzoek heeft kunnen bewegen en dat de waardeloosheid van het pand is gebleken;

Overwegende dat wanneer de overheid een onroerend goed als monument beschermt, zij, om te voldoen aan de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen, in het besluit zelf de juridische en feitelijke overwegingen dient te vermelden waarop het gesteund is; dat deze formele motiveringseis de administratieve overheid er

niet toe verplicht in de akte expliciet de opmerkingen en bezwaren te beantwoorden die tijdens de voorafgaande procedure tegen de bescherming zijn ingebracht; dat het volstaat dat het besluit opgeeft om welke redenen van artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde het bestuur van oordeel is dat het beschermde onroerende goed van algemeen belang is;

Overwegende dat het bestreden besluit het gebouw te Zandhoven (Pulderbos), Dorp 33A, als monument beschermt wegens zijn historische en architectuurhistorische waarde; dat daarvoor de volgende motivering in het besluit is opgenomen :

"De historische waarde wordt als volgt omschreven :
De pastorie van 1663, één van de oudste, bewaard gebleven stenen woonhuizen van Pulderbos, fungeerde vanaf de 18de eeuw als onderpastorie en later als kosterswoning.

De architectuur-historische waarde wordt als volgt omschreven :

Niettegenstaande 19de-eeuwse aanpassingen is het gebouw nog grotendeels 17de-eeuws : deur- en raamomlijstingen in kalk-zandsteen, buitendeuren met smeedijzeren beslag en hengsels, opkamer, structuur met moer- en kinderbalken, gesculpteerde baksleutels, eikenhouten gebinte, haard met geprofileerde balk en tegelvloeren";

dat de formele motiveringseis bijgevolg niet geschonden is;

Overwegende dat de kritiek van verzoekende partij op de wijze waarop de bestreden beslissing tot stand is gekomen hoofdzakelijk verband houdt met een advies van 20 juni 1997 van de afdeling monumenten en landschappen; dat verzoekende partij dit advies het startsein én de basis van de beschermingsprocedure noemt, evenals "decisief" en "allesbepalend"; dat het advies verweten wordt dat er geen plaatsbezoek is aan voorafgegaan en, "in de marge", dat de rechten van verzoekende partij beknot zouden zijn;

Overwegende dat naar aanleiding van een aanvraag van verzoekende partij tot afbraak en herbouw van de woning te Zandhoven, Dorp 33, de afdeling monumenten en landschappen de aanvraag bij advies van 20 juni 1997 ongunstig heeft geadviseerd omdat zij afbreuk doet aan de historische waarde van het dorpsgezicht van de zuid-oostzijde van het dorpsplein van Pulderbos (Zandhoven), beschermd bij besluit van 27 oktober 1982 van de Vlaamse regering; dat indien weliswaar de aanvraag de aandacht op het betrokken pand heeft gevestigd en heeft geleid tot het aanvatten van de beschermingsprocedure die door het bestreden besluit is afgesloten geworden, het niet zo is dat uiteindelijk tot de bescherming van de woning is beslist op "basis" van het advies of dat het advies ter zake "cruciaal" zou zijn geweest; dat de beschermingsprocedure is gestart met een plaatsbezoek op 2 september 1997 door onder andere een lid van de provinciale commissie voor monumenten en landschappen, met een motiveringsnota van 8 september 1997 van de afdeling monumenten en landschappen en met het besluit van 13 november 1997 van de Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn tot opname van de woning op een ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten; dat de eventuele onregelmatigheden waarmee het voormelde advies van 20 juni 1997 is behept, zonder gevolg zijn voor de rechtsgeldigheid van de aangevochten beslissing;

Overwegende dat, voorts, het bestreden besluit feitelijke onjuistheden worden verweten; dat verzoekende partij haar kritiek ter zake grotendeels ook al in haar bezwaren tegen de ontwerplijst aanvoerde; dat die bezwaren door de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen zijn onderzocht en betrokken bij haar beoordeling van de waarden die een bescherming kunnen rechtvaardigen; dat de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen in haar advies, dat door de

minister in het beschermingsbesluit is gevolgd, de bezwaren heeft verworpen; dat het de Raad van State niet toekomt de bezwaren van verzoekende partij in graad van vol beroep te onderzoeken en zijn zienswijze in de plaats van die van de koninklijke commissie te stellen; dat hij enkel nagaat of de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen bij de uitoefening van haar bevoegdheid binnen de grenzen van de wettigheid is gebleven;

Overwegende, wat de staat van het pand betreft, dat de verzoekende partij in haar bezwaren tegen de ontwerplijst uiteenzette dat de bouwfysische toestand van het gebouw "zeer slecht" was en dit met foto's illustreerde; dat in haar beantwoording van de bezwaren, de afdeling monumenten en landschappen stelde :

"de huidige staat van het pandje is niet beter of slechter dan menig huisje in het begijnhof van Hoogstraten vóór de recente restauratie. Een lek in de dakbedekking heeft zwamaantasting van een balkkop veroorzaakt; doch dergelijke aantasting is herstelbaar met hedendaagse restauratietechnieken (zwambestrijding, balkkopherstelling). Voor het overige stelt de huidige staat geen onoverkomelijke restauratieproblemen";

dat de beantwoording expliciet vermeldde dat "alle bijkomende informatie, die gevoegd is bij dit bezwaarschrift (foto's en geschreven document) zal worden voorgelegd aan de K.C.M.L. voor het eindadvies in dit beschermingsdossier"; dat de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen in haar advies van 2 april 1998 formeel verklaart kennis te hebben genomen van onder meer de bezwaren, en de beoordeling ervan door de bestuursentiteit monumenten en landschappen tot de hare te maken; dat de vrees van verzoekende partij dat de koninklijke commissie alleen van oudere foto's van de woning kennis heeft kunnen nemen, feitelijke grond mist; dat niet blijkt dat de koninklijke commissie wier

deskundigheid verzoekende partij nadrukkelijk erkent, misleid is geworden; dat zij klaarblijkelijk met kennis van zaken heeft geoordeeld; dat evenmin blijkt dat de koninklijke commissie, door te oordelen dat de betrokken woning voor restauratie in aanmerking kwam, haar beoordelingsbevoegdheid verkeerd heeft gebruikt;

Overwegende, wat de historische en de architectuurhistorische waarde van het pand betreft, dat verzoekende partij doet gelden dat het gebouw in de 19de eeuw goeddeels is afgebrand zodat het "geen 17de eeuwse kenmerken meer (heeft), tenzij misschien de datering in de schouw" en dat de aangevoerde motieven, inzonderheid aangaande de gebruikte materialen, feitelijk onjuist zijn;

Overwegende dat blijkens de motiveringsnota van 8 september 1997 van de afdeling monumenten en landschappen de woning als 17de eeuws moet worden gedateerd gelet op "de datum 1663 in gesinterd metselwerk in de gevel, de barok(ke), gesculpteerde balksleutels en geprofileerde haardbalk en de structuur van moerbalken en kap, de deur- en raamomlijstingen in kalkzandsteen"; dat verzoekende partij in haar bezwaarschrift tegen het rangschikkingsvoorstel van 13 november 1997 heeft ingebracht dat het betrokken pand in 1818 is afgebrand, dat het dak volledig is ingestort, dat de woning herhaalde malen verbouwd en aangepast is geworden aan de tijd en dat de specifieke 17de eeuwse kenmerken totaal verdwenen zijn; dat de afdeling monumenten en landschappen er in haar verslag over de bezwaren heeft op gewezen dat het "de in het interieur bewaarde elementen zoals de haard, de balken met versierde balksleutels en het gebinte (zijn) die de voornaamste motivatie voor de bescherming vormen"; dat zij voorts heeft geantwoord :

"2) De woning zou tijdens een brand in 1818 verwoest zijn en dus niet meer 17de-eeuws zijn.

antwoord :

- uit het geschreven document blijkt zonder verdere gegevens niet dat het om hetzelfde gebouw gaat. De aanwezige bouwelementen zijnde de balkenlaag met versierde balksleutels, de gebinten van de kap, de grote haard, de kelder en opkamer, de raam- en deuromlijstingen in kalkzandsteen evenals de datum 1663 in gesinterde baksteen in de gevel zijn de visu te dateren als 17de-eeuwse elementen die de brand dus moeten hebben overleefd. Aan de kapconstructie zijn geen sporen van brand te zien. De bepleisterde plafonds, het raamschrijnwerk en de gekalkte gevelafwerking duiden op een grondige renovatie in het begin van de 19de eeuw";

dat de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen de beoordeling van de afdeling monumenten en landschappen bijvallend, het bezwaar van de verzoekende partij heeft verworpen;

Overwegende dat naar de mening van verzoekende partij die beoordeling op feitelijke onjuistheden berust; dat zij in dat verband betoogt dat de deur- en raamomlijstingen niet van kalkzandsteen zijn, maar met alledaagse kalkbezetting bekleed; dat de verwerende partij in de memorie van antwoord toegeeft dat er kalkpleister is toegepast "ter vervanging en ter imitatie van relatief dure kalkzandsteen"; dat zij daarbij evenwel doet gelden dat dit "zonder destructief onderzoek, afhakken van kalkpleister en kalkverflagen", niet kon gezien worden, dat het allesbehalve afdoet aan de authenticiteit, maar juist "een typisch gegeven voor de landelijke architectuur in de 'arme' Kempen" betreft en dat het behoud van dergelijke historisch-wetenschappelijk relevante pleisters een "bijzonder aandachtspunt voor de hedendaagse monumentenzorg" is; dat de verzoekende partij in de memorie van wederantwoord tevergeefs tracht dit antwoord te ridiculiseren door het te doen voorkomen alsof de verwerende partij ermee erkent dat "pas bij grondiger onderzoek de waardeloosheid is gebleken"; dat, integendeel, de repliek er van doet blijken

dat de aangeklaagde onjuistheid de waarde van het beschermde goed allerminst tegenspreekt, en niet het advies en de erop gesteunde bescherming in het gedrang kan brengen;

Overwegende dat verzoekende partij eveneens betwist dat de "geprofileerde balk" van de haard een "balk" is; dat verwerende partij daarop antwoordt dat traditioneel een haardbalk nu eenmaal "niet anders" vervaardigd werd dan zoals hij in het beschermde pand kan worden aangetroffen en dat deze balken "steeds (bestaan) uit een achterliggende platte en hoge balk die een dragende functie heeft en die 'versierd' is met een uit planken samengesteld profiel"; dat, in die context, de toevoeging door verwerende partij dat een "massieve" geprofileerde haardbalk haar "onbekend" is, niet betekent dat zij erkent zich te hebben vergist; dat zij beduidt dat de in de motieven vermelde balk niet als een "massieve" balk moet begrepen worden; dat de kritiek van verzoekende partij niet opgaat;

Overwegende dat niet blijkt dat de beoordeling van de koninklijke commissie met betrekking tot de "tijdssituering van de architecturale stijl" of op het stuk van de gebruikte materialen door onwettigheid is aangetast;

Overwegende, wat tenslotte de identiteit van het beschermde goed betreft, dat volgens verzoekende partij het beschermde gebouw doorheen de beschermingsprocedure steevast ten onrechte het pand "Sint-Huybrecht" is genoemd; dat verzoekende partij zelf in haar bezwaarschrift tegen de ontwerplijst gewaagt van de "woning 'St.-Huybrecht'"; dat het pand ook in de krantenberichten die verzoekende partij voorlegt zo genoemd wordt; dat verwerende partij in de laatste memorie terecht opmerkt dat indien mocht blijken dat "Sint-Huybrecht" niet de historische naam is van het

gebouw, dit geen afbreuk doet aan de historische waarde van het gebouw en dat de naam "geen voorwerp uit(maakt) van de motivatie van de historische of architecturale waarde"; dat, zo er al van een onjuistheid sprake is, zij niet de vernietiging van het bestreden besluit kan meebrengen;

Overwegende dat het derde middel integraal ongegrond is,

B E S L U I T :

Artikel 1.

De debatten worden heropend.

Artikel 2.

Het door de Auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat wordt ermee gelast het onderzoek van de zaak voort te zetten.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op elf oktober tweeduizend, door de Xe kamer, die was samengesteld uit :

Mevr.	M. VRINTS,	kamervoorzitter,
de HH.	J. BOVIN,	staatsraad,
	J. LUST,	staatsraad,
Mevr.	G. DE KEYSER,	toegevoegd griffier.

De griffier,

De voorzitter,

G. DE KEYSER.

M. VRINTS.